

ลีลา จังหวะ และการเคลื่อนไหว สำหรับเด็กปฐมวัย

(EC12303)

อาจารย์ดิษรา ผางสง่า
สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ความหมายและขอบข่ายของดนตรี

ดนตรีมีความหมายครอบคลุมถึงกิจกรรมต่อไปนี้

1. การร้องเพลง
2. การฟังดนตรีหรือเสียงเพลง
3. การจัดระบบเสียงดนตรี
4. การละเล่นที่ใช้ดนตรีหรือเพลงประกอบ
5. การเคลื่อนไหวประกอบเพลง
6. ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี

บทบาทของดนตรี

1. เป็นสื่อของกิจกรรม
2. ปรับพฤติกรรมตัวเอง
3. หล่อหลอมจิตใจ
4. สร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์
5. เสริมค่านิยมของสังคม
6. ดนตรีเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง

ดนตรีมีประโยชน์ต่อเด็ก อย่างไร??

สร้างความสนุกสนาน

กระตุ้นการเคลื่อนไหว

ทำให้คลื่นสมองช้าลง

สร้างสัมพันธ์ระหว่าง
พ่อแม่

มีสมาธิ

ผลต่อระบบการ
หายใจ

ลดความตึงเครียด
กล้ามเนื้อ

เพิ่มระดับของ
เอนดอร์ฟิน

សិល្បៈ
ប្រែប្រួលនៃ វិធី រូប

กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมดนตรีช่วยให้เด็กมีโอกาส มีพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกนึกคิด ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเคลื่อนไหว ควรจะเป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มีเสียงประกอบเช่น การก้าวเท้าพร้อมตบมือ การโยกตัว การเดินย่ำเท้า ฯลฯ เพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ได้แก่ การเดิน การวิ่ง กระโดด เป็นต้น ควรมีบรรยากาศที่สนุกสนาน ตลอดในขณะร่วมกิจกรรม

การเคลื่อนไหว เป็นลักษณะที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด กล้าแสดงออกตามความคิดและพัฒนาการทางด้านสติปัญญาในการใช้จินตนาการของตนเองในการเคลื่อนไหว

กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง เพื่อให้เด็กเข้าใจจังหวะของบทเพลง ฝึกให้เด็กขยับร่างกาย ฝึกการกล้าแสดงออก เด็กเกิดสมาธิ และเกิดความแม่นยำ

เริ่มเคลื่อนไหวจากท่าทางง่ายๆ ที่เด็กรู้จัก หรือเป็นการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเดิน วิ่ง กระโดด ย่ำเท้า เอียงคอ เป็นต้น และเริ่มเคลื่อนไหวในท่าเดียวกันแต่ต่างลักษณะกัน เช่น การเดินไปข้างหน้า การหมุน การย่ำเท้า โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้วิเคราะห์และเข้าใจ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

เริ่มกิจกรรมโดยผู้สอนอธิบายบทเพลง และสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน จัดแถวเด็กให้ระยะห่างที่เหมาะสม เปิดเพลง พร้อมทั้งสาธิตการย่ำเท้าเป็นจังหวะ ผู้สอนเปิดเพลง และให้เด็กย่ำเท้าอยู่กับที่ก่อน พร้อมทั้งให้เด็กเดินพร้อมกับย่ำเท้า

เครื่องดนตรีที่ใช้จัดกิจกรรมดนตรี

เด็กในวัยนี้จะรู้สึกแปลกใจกับเสียงดนตรี เช่น เสียงจากการเขย่า การเคาะเป็นต้น เด็กจะเรียนรู้ที่จะเล่นเครื่องดนตรี โดยผู้สอนแนะนำเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงรูปแบบต่าง ๆ และอธิบายวิธีใช้ให้เด็กได้สังเกตแตกต่างของเสียงและจังหวะ ก่อนที่จะให้ลงมือเล่นเครื่องดนตรี

มาราคาส

กลองยาว

ระนาด

แทมบูรีน

แคน

กรับ

ร้องเพลง

ดนตรี

ชวนกันทำ

กิจกรรมทางดนตรีที่ช่วยกระตุ้น พัฒนาการของเด็ก

กิจกรรมทางดนตรี

🎵 🎵 ที่ช่วยกระตุ้น 🎵 🎵

พัฒนาการของเด็ก

ตั้งแต่ 4 เดือนจนถึง 7 ขวบ

ดนตรีเป็นสิ่งอยู่คู่กับมนุษย์มาอย่างยาวนาน เพราะไม่ใช่เป็นเพียงแค่สิ่งที่สนุกสนานและทำให้เพลิดเพลินเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ต่อพัฒนาการด้านต่างๆ โดยเฉพาะในเด็ก การที่เราส่งเสริมทักษะทางด้านดนตรีหรือให้ลูกชิมชั้ดนตรีตั้งแต่เล็ก จะช่วยให้ลูกมีพัฒนาการด้านต่างๆ ให้ดีขึ้นได้ โดยในเด็กแต่ละช่วงวัยก็มีกิจกรรมทางดนตรีที่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการที่แตกต่างกัน

STARFISH LABZ

เด็กวัย 4-8 เดือน

ใช้ดนตรีที่มีเสียงกรังกริ่ง

กลองใบเล็ก
(Drum)

กระดิ่ง
(Bell)

ลูกแซก
(Maracas)

เขย่า เคาะ ตี
เสริมเชาวน์ปัญญา

พูดเป็นจังหวะ
ตามเสียง

เล่น •
ตี • กลอง

กิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาการของลูกในวัยนี้คือ การจัดของเล่นและเครื่องดนตรีสำหรับเด็กเล็ก โดยใช้ดนตรีที่มีเสียงกรังกริ่ง เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีกระทบ (Percussion) เช่น ลูกแซก (Maracas) กระดิ่ง (Bell) กลองใบเล็ก (Drum) โดยอาจจะวางเครื่องดนตรีนั้นไว้ใกล้ๆ ตัวของลูก พ่อแม่อาจจะประคองหรือจับมือลูกในการลองสัมผัส เพื่อที่จะทำให้เครื่องดนตรีชนิดนั้นเกิดเสียงด้วยก็ได้

STARFISH LABZ

เด็กวัย 8-12 เดือน

ให้ลูกลองเล่นเครื่องดนตรีของเล่น

ไซโลโฟน
(Xylophone)

คีย์บอร์ด
(Keyboard)

ลอง

กด เป่า ตี
ด้วยตัวเอง

พ่อแม่
ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง
และให้เด็กเลียนแบบ

เด็กวัย 1-2 ขวบ

เล่นดนตรีตามจังหวะเพลง

กลอง
(Drum)

แทมโบรีน
(Tambourine)

ลูกแขก
(Maracas)

เขย่า เคาะ ตี
ให้เกิดเสียง
ตามเพลง

เสริมคำศัพท์ไปกับ
เสียงเพลง

Head Shoulder
Knees & Toes

”

กิจกรรมทางดนตรีที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงอายุของเด็กวัยนี้ คือ การให้ลูกได้เรียนรู้เสียงของเครื่องดนตรีที่เป็นของเล่นด้วยตัวเอง อย่างเช่นเครื่องดนตรีประเภทตีกระทบ คีย์บอร์ด ไซโลโฟน ให้ลูกได้ ลองกด ลองตี ลองเป่า ลองตี ก็จะทำให้ลูกตื่นตาตื่นใจและสนุกสนาน กับเสียงดนตรีที่เกิดขึ้น

กิจกรรมเรียนรู้ทางดนตรีที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กในวัยนี้ คือ การร้องเพลงหรือเปิดเพลง พร้อมกับการเขย่า เคาะ หรือตี เช่น กลองร่ำมะนาที่มีลูกพรวนผูกไว้ (Tambourine) และกลอง (Drums) หรือ การเขย่าลูกแขก (Maracas) ให้เกิดเสียงไปตามจังหวะของเพลง

STARFISH LABZ

STARFISH LABZ

เด็กวัย 2-4 ขวบ

การร้องเพลงที่มีการโต้ตอบ

Baby ตันข้าว~
Baby ตันข้าว~

Where
are you?

Here, I am.
Here, I am.
How do you do?

ได้ทั้ง
ภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ

เด็กวัย 4-7 ขวบ

แยกแยะอารมณ์ความรู้สึกของดนตรีได้

เปียโน
(Piano)

ไวโอลิน
(Violin)

ฝึกออกเสียง
ตามเพลง
เดินตามจังหวะ

การใช้เสียงดนตรีหรือเสียงเพลงประกอบจะช่วยให้กระบวนการรับรู้และความเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวของลูกพัฒนาได้ดีขึ้น เช่น การร้องเพลงที่มีการโต้ตอบหรือใส่ชื่อของลูกเข้าไป โดยสามารถร้องได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น "Baby ตันข้าว Baby ตันข้าว, Where are you? Here, I am. Here, I am. How do you do?"

กิจกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้คือ การฝึกการออกเสียงร้องเพลงง่ายๆ การเต้นหรือเคลื่อนไหวตามจังหวะของเพลง การเรียนเครื่องสายไวโอลิน (Suzuki Method) และการเรียนเปียโนเบื้องต้น (Piano for Kids)

STARFISH LABZ

แหล่งที่มา : <https://is.gd/CeNTJC>

STARFISH LABZ

การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

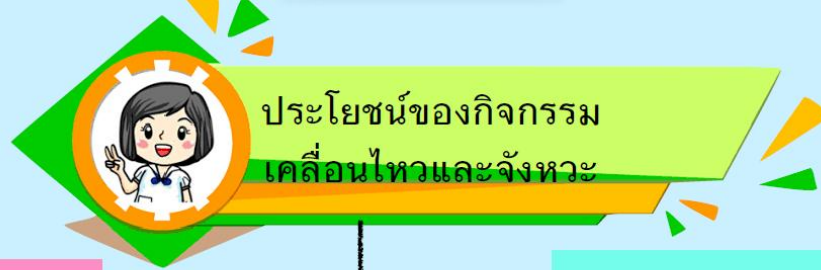
การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ครูควรพิจารณา
เรื่องต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมท่ามกลางบรรยากาศความสุขและสนุกสนาน ชวนเด็กร่วมกิจกรรมดีกว่าการบังคับ
2. เด็กควรได้รู้จักชื่อท่าการเคลื่อนไหวเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไปด้วย
3. ส่งเสริมให้เด็กเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นไปตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย และตอบสนองความต้องการของเด็กให้เพียงพอ
4. เน้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมากกว่าการทำท่าทางตามครูบอก หรือ การสาธิต
5. ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ก่อน ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อลำตัว แขน ขา
6. สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองให้แก่เด็กว่า ตนมีความสามารถที่จะเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ เป็นการพัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและพัฒนาจิตใจ สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่เด็ก

Learn more about our programs and services at www.earlychildhood.edu.au

การเคลื่อนไหวจะช่วยให้สายตาของเด็กมีพัฒนาการ
รู้ช่องว่างระหว่างบุคคลและสิ่งของ

เด็กต้องการเดิน วิ่ง หรือ กลิ้ง การกระโดดก่อกว้าง
เกี่ยวข้องกับกลไกของกล้ามเนื้อใหญ่ของร่างกาย

การเคลื่อนไหวจะช่วยให้เด็กรับรู้ภาพที่ปรากฏ
แยกออกระหว่างวัตถุกับตัวเด็ก รวมทั้งการ
กะระยะ ใกล้-ไกลของตัวเด็กกับวัตถุ

ความสามารถของการควบคุมและการประเมินตนเอง
เกี่ยวกับระยะ น้ำหนัก แรง ความเร็ว ความเร่ง
ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวที่เด็กควรตระหนักรู้

ความสามารถในการจำแนกเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมและวัตถุใน
สิ่งแวดล้อมว่ามีความสัมพันธ์อย่างไร และเด็กเองควรจะตอบสนอง
อย่างไร อีกทั้งยังเป็นเรื่องของการตระหนักในการฟัง

กลไกการรับรู้จะได้รับการพัฒนา เด็กจะมีความสามารถ
ในการนำเอาการรับรู้ สิ่งเร้าด้วยการฟังและการสังเกต
มาแสดงออกทางการเคลื่อนไหว

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันของรูปร่าง และเด็กที่แตกต่างกัน
ในแต่ละอายุจะมีขนาดและรูปร่างต่างกัน ดังนั้นเด็กจะเรียนรู้ตนเอง
และสมรรถนะตนเองต่างกัน

บทบาทของครู

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย กระ ทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดลักษณะของการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายที่ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ที่มีรูปแบบของการเคลื่อนไหวดังนี้
 - 😊การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
 - 😊การเลียนแบบเช่น ท่าทางสัตว์ ท่าทางคน
 - 😊การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เช่น การเคลื่อนไหวหรือท่าท่าทางประกอบเพลง
 - 😊การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง เช่น การทำท่าทางกายบริหารตามจังหวะและทำนองเพลง หรือคำคล้องจอง
 - 😊การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง เคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แล่นผ้า รีบปิ่น ธงทราย
 - 😊การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายเรื่องราว เช่น การเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยายที่ครูเล่า
 - 😊การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง เช่น การเคลื่อนไหวหรือท่าท่าทางตามสัญญาหรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม
 - 😊การฝึกท่าท่าทางเป็นผู้นำ-ผู้ตาม เช่น การเคลื่อนไหวหรือท่าท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

3. ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้ประสานสัมพันธ์กัน อย่างสมบูรณ์ด้วยการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สู่การเคลื่อนไหวลักษณะต่างๆ คือ เคลื่อนช้า ได้แก่ คืบ-คลาน เคลื่อนเร็ว เช่น วิ่ง เคลื่อนนุ่มนวล เช่น การบิน การไหว้ เคลื่อนไหวชิงชัง เช่น การกระต๊อบเท้าตังๆ ตีกลองตังๆ การเคลื่อนไหวแสดงท่าทางรำเริง มีความสุข เช่น การตบมือตามจังหวะ และการเคลื่อนไหวแสดง ความเศร้าโศก เสียใจ เช่น แสดงสีหน้า ท่าทาง เป็นต้น

4.การเคลื่อนไหวแสดงทิศทาง เช่น ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา เคลื่อนตัวขึ้น-ลง เคลื่อนไหวรอบทิศ

2.ใช้เพลง เครื่องดนตรีประกอบการเคลื่อนไหว คำคล้องจอง

บทบาทของผู้ปกครอง

กิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัยจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วย พ่อแม่จึงควรรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในประเด็นสำคัญดังนี้คือ

การเรียนรู้ของเด็กจะผ่านการเล่น ดังนั้นกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะจึงเป็นการพัฒนา การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จากการเล่นที่เป็นประโยชน์

เด็กจะพัฒนาทักษะทางกายได้ เด็กต้องปฏิบัติและเคลื่อนไหวด้วยตัวเด็กเอง

ขณะที่เด็กได้ทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กจะได้พัฒนาทักษะหลายทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะทางสังคมได้ผูกมิตรกับผู้อื่น ทักษะชีวิตที่จะเรียนรู้และเข้าใจสิ่งรอบตัว ทักษะการคิดที่ได้คิดและตัดสินใจ และทักษะทางกายในการเคลื่อนไหว เป็นต้น

ผู้ปกครองจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะให้ลูกเล่นที่บ้านได้ในบรรยากาศครอบครัว พ่อ แม่ ลูก พี่ น้อง ร่วมกิจกรรม พ่อแม่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับครู เช่น สนับสนุนให้เด็กคิดสร้างสรรค์ทำทางตัดสินใจด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก

ผู้ปกครองร่วมมือกับครูพัฒนาเด็กได้หลายลักษณะ เช่น จัดหาสื่อ สิ่งของ อุปกรณ์ใช้ประกอบทำทางการเคลื่อนไหวให้กับครู เป็นวิทยากรร่วมกิจกรรมกับครูเป็นต้น เด็กจะรู้สึกและสัมผัสได้ว่าทุกคนให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมนี้

เด็กมีความสุข ผ่อนคลาย เพราะได้เล่น

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่สามารถใช้ในการพัฒนาเด็กอย่างมีความหมาย ที่นอกจากเด็กจะได้เคลื่อนไหวทางกายแล้ว เด็กยังได้มีโอกาสรียนรู้ทางสังคม ได้คิด ได้รับการส่งเสริมให้ลดการยึดตนเป็นสำคัญ ครูและผู้ปกครองเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการโดยร่วมมือจัดกิจกรรมให้กับเด็กบนพื้นฐานความเข้าใจต่อกัน

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของ
เด็กปฐมวัย

หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

ประเมินพัฒนาการของเด็กครบ
ทุกด้านแนะนำมาพัฒนาเด็ก

ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการ
หลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้ง
แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน ไม่ควรใช้
การทดสอบ

ประเมินเป็นรายบุคคลอย่าง
สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

สภาพการประเมินควรมีลักษณะ
เช่นเดียวกับกิจกรรมประจำวัน

ประเมินอย่างมีระบบ มีการ
วางแผนเลือกใช้เครื่องมือ
และจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

เด็กเล็กสนใจสนใจสนใจสนใจสนใจ
เด็กเล็กสนใจสนใจสนใจสนใจสนใจ

งานกลุ่มหัวข้อ: การค้นคว้าคลังเพลง/คำคล้องจอง
ประกอบจังหวะ: การเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย
(นำเสนอพร้อมเครื่องดนตรีประกอบ) (20 คะแนน)

- 1) จัดทำชิ้นงานเป็นรูปเล่ม: ในรูปแบบ 'เอกสารประกอบการนำเสนอในรายวิชา ECI2303
ลีลา จังหวะและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย' ในหัวข้อ

"การค้นคว้าคลังเพลง/คำคล้องจอง ประกอบจังหวะ: การเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย" เนื้อเพลง+คำคล้องจองในเล่ม 30 เพลงขึ้นไป
โดยหน้าปกจะต้องประกอบด้วย: ชื่อกลุ่ม/รายชื่อสมาชิก/รหัส/ชั้นปี/หมู่เรียน

- 2) จัดทำสไลด์ PowerPoint การนำเสนองาน ซึ่งเนื้อหาในสไลด์การนำเสนอ มีดังนี้

2.1 เริ่มต้นด้วย คำคล้องจอง จำนวน 10 คำคล้องจองขึ้นไป

2.2 ต่อด้วย เพลงในการใช้ร้องประกอบจังหวะ: การเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 10 เพลง

*รวมจำนวนคำคล้องจอง+เพลงที่นำเสนอ 1 กลุ่ม จะต้องมีย่านานไม่น้อยกว่า 15 เพลง
(15 เพลงขึ้นไปรวมคำคล้องจองแล้ว)

(โดยนศ.แต่ละกลุ่มสามารถจัดรูปแบบเพลง Playlist ซึ่งสามารถนำคำคล้องจอง+เพลง/จัดรูปแบบ มาร้องต่อเนื่องกันในการนำเสนอได้)

* รูปแบบนำเสนองานกลุ่ม จำนวน 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

สามารถร้อง/เต้น/พร้อมทำทางประกอบเพลงได้ โดยใช้เทคนิคการเคลื่อนไหวในส่วนต่าง ๆ อย่างอิสระด้วยความคิดสร้างสรรค์

กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละไม่เกิน 10 นาที

* เครื่องดนตรีประกอบ ให้ น.ศ. แต่ละกลุ่ม ทำการผลิตเครื่องดนตรีประกอบจังหวะประจำกลุ่มของตนเองมาให้เรียบร้อย
จำนวน 2-3 ชิ้น ต่อกลุ่ม

